

Återfall i brott bland vissa ungdomsfångar i Sverige.

Nu gällande svenska verkställighetslag stadgar som bekant, att fånge, som vid straffets början ej fyllt tjuguetta år, skall avtjäna straffet helt eller delvis i huvudsakligen för yngre fångar avsedd straffanstalt, där det ej med hänsyn till strafftidens korthet, straffets art eller omständigheterna i övrigt finnes olämpligt. Dessa yngre fångar ha i enlighet med Kungl. Fångvårdsstyrelsens cirkulär av den 18 juni 1925 fördelats så, att straffängelset i Uppsala mottagit fångar, som vid straffets början icke fyllt 20 år och varit ådömda straff över 6 månader, medan till straffängelset i Gävle hänvisats dels fångar under 20 år med en strafftid av över 2 men under 6 månader och dels fångar mellan 20 och 21 år med ett straff på över 2 månader. I Uppsala-fängelset ha intagits i genomsnitt ett femtiotal ungdomsfångar årligen, i Gävlefängelset ett betydligt högre antal. Föreliggande lilla undersökning avser endast fångarna i Uppsalafängelset och gör sålunda på intet sätt anspråk på fullständighet, helst som ju dessa fångar numerärt utgöra den mindre delen. De undersökta fallen äro vidare så relativt fåtaliga, att de siffror, som därur kunna utläsas, måste tagas med stor försiktighet. Undersökningen har endast karaktären av ett stickprov, som möjligen kan vara signifikativt för helhetsbilden. Den avser ett något mera skiftande material än Gävlefängelsets med hänsyn till en inom de yngre åldersgrupperna mera rikhaltig och kvalificerad brottslighet för Uppsalafångarnas del.

Inalles ha 75 fall undersökts med avseende på återfallen, d. v. s. samtliga under kalenderåren 1927 och 1928 från straffängelset i Uppsala frigivna ungdomsfångar med undantag för en frigiven, som emigrerat och sålunda undandragit sig kontroll. Antalet ungdomar, som frigivas från fängelset, är alltid något mindre än antalet intagna varje år, beroende på, att en del ungdomsfångar på grund av platsbrist och av andra orsaker måste överflyttas till andra straffanstalter för att sedermera därifrån frigivas. Fängelset tjänstgör ju också som ortsfängelse för rannsaknings- och bötesfångar m. fl. och har i dessa sin ojämförligt största årliga omsättning. De överflyttade ungdomsfångarnas öden ha icke närmare följts. Sannolikt skulle ett medtagande av dessa något öka återfallsprocenten, då de ofta nog utgöras av sämre element, som inverkat menligt på medfångar, haft tidigare straff bakom sig o. s. v. Undersökningen har gjorts med ledning av publikationen »Polisunderrättelser« samt i fängelset tillgängliga anteckningar angående vederbörandes eventuella tidigare straff, födelse- och hemorter, hänvisning vid frigivningen m. m.

Som framgår av tabell II¹⁾ ha av de 75 frigivna ungdomsfångarna icke mindre än 37 återfallit i brott, d. v. s. i det allra närmaste halva antalet. Denna återfallsprocent skulle alltså ligga avsevärt högre än den för landets hela fångantal beräknade. För år 1933 utgjorde den efter andra grunder fastställda återfallsprocenten för straffångarnas vidkommande 35.4 %. Om den för ungdomsfångarna angivna iterationssiffran, vilket ovan framhållits, givetvis får anses högst osäker på grund av det undersökta materialets numerära begränsning, har man dock på våra ungdomsfängelser alltid haft en känsla av, att återfallen bland de yngre årsklasserna måste vara vanligare än återfallen bland förstagångsförbrytare i allmänhet. Detta är också ganska naturligt. En förstagångsförbrytare i medelåldern återfaller

¹⁾ Tabellerne følger bagved, p. 131—33. Red.

icke ofta. Hans brott har vanligen karaktären av en olycklig tillfällighet; han har levat åtskilliga år i hederlig vandel och återgår mestadels till ett laglydigt liv, såvida icke patologiska faktorer eller oöverkomliga ekonomiska svårigheter spela in. Ungdomsfången däremot är ett förhållandevis oskrivet blad, och det som kan vara skrivet på detta blad är vanligen icke vackert. Hans öden äro icke sällan resultatet av felaktig uppfostran och dåliga böjelser, vilka icke äro lätta att utplåna och vilka ge upphov till förnyade brott.

Ur tabell II kan vidare utläsas följande angående återfallens antal och tidpunkt:

	Återfall 1 gång	16 personer.
	» 2 gånger	10 »
	» 3 »	6 »
	» 4 »	1 »
	» 5 »	4 »
Första återfallet	1: a året efter frigivningen	18 personer
»	» 2: a » » »	3 »
»	» 3: e » » »	8 »
»	» 4: e » » »	2 »
»	» 5: e » » »	3 »
»	» 6: e » » »	3 »
	Sista återfallet	1927 1 person
	»	» 1928 4 personer
	»	» 1929 2 »
	»	» 1930 1 »
	»	» 1931 7 »
	»	» 1932 5 »
	»	» 1933 7 »
	»	» 1934 5 »
	»	» 1935 5 »

Av ovanstående sammanställningar torde framgå, att åtminstone ett 10-tal av dem som för 7 à 8 år sedan voro

intagna på ungdomsfängelset¹⁾ nu äro på god väg att löpa linan ut. För ett par av dessa torde faran att inom en snar framtid interneras som kroniska återfallsförbrytare vara ganska överhängande. Om likaledes något 10-tal kan man däremot hysa förhoppningar, att de framgent skola sköta sig, trots att de någon eller några gånger återfallit. Härmed avses de personer, vilkas sista återfall ligger före år 1931 och vilka sålunda nu haft omkring 5 år av klanderfri vandel bakom sig, i varje fall så tillvida klanderfri, som den ej registrerats i »Polisunderrättelser«. Man kan också utläsa, att det första året efter frigivningen är det utan jämförelse mest kritiska och att återfallsrisken efterhand avtager.

Tabellen över återfall visar, som man kunnat vänta, att dessa alltid äro talrikare bland förövare av egendomsbrott. Sålunda ha av 66 personer, straffade för egendomsbrott, 35 återfallit i liknande brott, 1 i brott mot rusdryckslagstiftningen och 1 i misshandel. Alla 37 återfallen äro alltså att finna bland de 66 egendomsförbrytarna, vilket för dessa skulle giva en återfallsprocent av något över 53. De 8 sedlighetsförbrytarna ha icke återkommit, ej heller den ende, som straffats för misshandel.

Beträffande de undersökta ungdomarnas förhållanden före intagandet i straffanstalten för avtjänande av det straff, som bildat utgångspunkten för undersökningen, visa tabellerna, att av de 75 fallen 33 tidigare icke varit föremål för någon samhällelig tvångsåtgärd medan 42 antingen varit urbotat straffade, undergått tvångs- eller skyddsuppfostran i någon form, ådömts villkorlig dom eller avtjänat bötesstraff. De kommande återfallsbrotten begås naturligt nog företrädesvis av dem, som redan före ungdomsfängelset varit i konflikt med rättvisan. Av de 42, som kunna räknas till denna kategori, återfölla icke mindre än 27. Av de 9 ungdoms-

¹⁾ Beteckningen ungdomsfängelse användes här och i det följande givetvis icke i den betydelse, termen fått genom 1935 års lag utan betecknar Uppsalafängelset i dess egenskap av förvaringsplats för unga fångar.

fångar, som förut varit i fängelse, ha 7 återfallit. Av de 33 personer, som däremot förut varit tadellösa, återfölla efter vistelsen i ungdomsfängelset endast 10. För de återstående 23 blev ungdomsfängelset deras hittills enda kännning med frihetsstraffet.

Flertalet ungdomsfångar, liksom brottslingar i allmänhet, äro stadsbor. Av de här undersökta äro 42 födda i stad och 48 hemmahörande i stad. Med avseende på återfallsfrekvensen synes denna fördela sig ganska likformigt på stad och land. Alkoholen synes vidare för de ungdomliga förbrytarna vara av underordnad betydelse. Endast 12 av de avhandlade 75 personerna ha varit berusade vid brottets begående eller begivna på spritdrycker. Dessa uppgifter bygga på utsagor av fångarna själva, sådana de antecknats i fängelsets s. k. församlingsböcker, och kunna därför ej tillmätas alltför stor vikt. Upplysningar angående hemförhållanden ha icke medtagits i tabellerna, då de visat sig något ofullständiga, men det vill synas, som om ett 30-tal av fallen kommit från onormala hem, där den ene eller båda av föräldrarna varit döda, föräldrarna skilda eller icke gifta. I allmänhet ha de kriminella utgått från mycket stora barnkullar.

Beträffande åtgärder efter frigivningen ha 35 personer återgått till hemmen, 25 ha hänvisats till kontrollerad eftervård och 12 till arbetsgivare. Om 3 fall saknas uppgift. Av de till skyddsinstitution hänvisade ha endast 5 av de 25 förmått reda sig, vilket väl har sin grund uti, att dit ofta hänvisas det sämre materialet och de som stå blottade på varje annan möjlighet. Det oaktat förefalla återfallen bland dessa frigivna vara häpnadsväckande talrika. Förhållandet visar hän på, att eftervården är ett inom straffverkställigheten synnerligen viktigt kapitel, för att icke säga det allra viktigaste. När den blivit rationaliserad och ekonomiskt kraftigt understödd, då först kan en effektiv kamp mot återfallen sätta in.

För de ungdomliga kriminellas vidkommande motser man

med stort intresse ikraftträdandet av den lag om ungdomsfängelse, som antogs av 1935 års svenska riksdag, en lag, som utom den mera ändamålsenliga anstaltsbehandlingen även i utomordentlig grad tagit sikte på eftervården. Den nya lagen bör kunna bliva av stort värde i kampen mot ungdomsbrottsligheten. Tyvärr blir den synbarligen icke tillämplig på så särdeles stor procent av de nuvarande ungdomsförbrytarna. Utom densamma falla nämligen dels de personer, som dömts till mycket långa strafftider, dels de icke få under 18 år, som dömas till vanligt frihetsstraff i stället för tvångsuppfostran, dels alla psykopater och imbecilla och slutligen andra, som visa sig olämpliga för den nya behandlingen. En ytterst viktig sak är att även vården av dessa stora kategorier ordnas efter nya rationella linjer. Det är nämligen ur några av dessa grupper, som de flesta återfallsförbrytarna utgå.

Gunnar Rudstedt.

Tabell I. Icke återfallna.

Fall Nr.	Födelseår	Födelseort	Skriven	Begiven på rusdrycker	Rusig vid brottets begående	Tidigare straff, tvångs- eller skyddsuffpostran m. m.	Brott	Straff-tid	Hänvisad till	Anmärkingar
1	1906	S.	S.	Nej	Nej	Nej	1. res. stöld	7 mån. sa	H.	
2	1907	S.	S.	»	»	»	»	10 » »	H.	
3	1906	L.	S.	»	»	»	Misshandel	1 år sa	H.	
4	1908	S.	S.	»	»	»	Bedrägeri och förfalskning	7 mån. sa	H.	
5	1907	S.	S.	»	»	»	1. res. stöld	1 år sa	H.	
6	1907	L.	L.	»	Ja	»	»	8 mån. sa	H.	Böter för misshandel 1929
7	1907	L.	L.	»	Nej	»	Rån	5 år		
8	1906	L.	L.	»	»	Villkorlig dom	1. res. stöld	4 mån. sa	A.	Villkorl. frigiven
9	1907	S.	S.	»	»	Nej	»	1 år	A.	
10	1907	L.	S.	»	»	»	»	9 mån. sa	H.	
11	1909	S.	L.	»	»	Villk. dom för stöld	Otukt	2 år		
12	1907	S.	S.	»	»	Nej	Förfalskning	9 mån. sa	A.	Villkorl. frigiven
13	1907	S.	S.	»	Ja	Böter för snatteri	1. res. stöld	1 år sa	Skv.	
14	1911	L.	S.	»	Nej	Nej	Otukt	8 mån. sa	H.	
15	1910	L.	S.	»	»	»	»	6 » »	H.	
16	1908	S.	S.	Ja	»	Villk. dom för stöld	1. res. stöld	6 » »	II.	
17	1910	L.	S.	Nej	»	Nej	Otukt	7 » »	A.	
18	1907	S.	S.	»	»	»	1. res. stöld	6 » »	H.	
19	1907	L.	S.	»	»	»	»	7 » »	H.	
20	1907	S.	S.	»	»	Villkorlig dom	Förfalskning	5 » »	A.	
21	1908	L.	L.	»	»	Nej	Försök till våldtäkt	1 år		
22	1908	L.	L.	»	»	»	»	8 mån. sa	Skv.	
23	1907	L.	L.	»	»	Villk. dom för förfalskning	1. res. stöld	1 år sa	H.	
24	1908	L.	S.	»	»	Nej	»	1 » »	H.	
25	1908	S.	S.	»	»	Villk. dom för stöld	»	2 mån. sa	A.	Frikänd i ett stöldmål 1932
26	1907	S.	S.	»	»	5 mån sa för 1 res. stöld	2. res. stöld	7 » »	?	
27	1909	L.	L.	»	»	Bona, 1 år 9 mån.	1. »	11 » »	II.	
28	1909	S.	S.	»	»	Snatteriböter	Stöld	1 år		
29	1908	S.	S.	»	»	Nej	1. res. stöld	1 mån. sa	A.	Avtjänat böter 1932
30	1908	L.	L.	»	»	»	Otukt	7 » »	H.	
31	1909	L.	L.	»	»	Stöld 1921. Barnavårdsnämnd	1. res. stöld	1 år sa	Skv.	Villkorl. frigiven
32	1909	S.	S.	»	»	Villk. dom för stöld	»	2 » »	A.	
33	1909	L.	L.	»	»	Nej	Otukt	7 mån. sa	Skv.	
34	1909	L.	L.	»	»	Villkorlig dom	1. res. stöld	9 » »	H.	
35	1908	L.	L.	Ja	Ja	Nej	»	1 år		
36	1909	L.	S.	Nej	Nej	Villk. dom för stöld	»	3 mån. sa	H.	
37	1909	L.	L.	»	»	Nej	Stöld	4 » »	A.	
38	1908	S.	S.	»	»	3 mån sa för 1 res. stöld	2. res. stöld	8 » »	H.	

Tabell II.

Fall Nr.	Födelseår	Födelseort	Skriven	Begiven på rusdrycker	Rusig vid brottets begående	Tidigare straff, tvångs- eller skyddsufföstran m. m.	Brott	Strafftid	Hänvisad till
1	1907	S.	S.	Nej	Nej	Blecktornet 1916, Skrubba 1925, 1 mån. fä för snatteri	1. res. stöld	7 mån. sa	Skv.
2	1906	L.	L.	»	»	Nej	»	6 » »	H.
3	1906	L.	L.	»	»	Bona, villk. dom, 1. res. stöld, 9 mån. sa	2. res. stöld	10 » »	Skv.
4	1906	L.	S.	»	»	Nej	1. res. stöld	8 » »	A.
5	1908	S.	L.	»	Ja	Villk. dom för stöld	»	9 » »	Skv.
6	1906	S.	S.	»	Nej	Bona, 10 mån. sa, för 1 res. stöld	2. res. stöld	8 » »	Skv.
7	1907	L.	S.	»	»	Nej	1. » »	7 » »	H.
8	1909	L.	S.	»	»	3 mån. villk. dom för stöld	Stöld	8 » »	H.
9	1909	S.	S.	»	Ja	Nej	»	2 » »	Skv.
10	1909	S.	S.	»	Nej	Stöld (Bona)	»	9 » »	Skv.
11	1908	L.	L.	»	»	Nej	1. res. stöld	7 » »	?
12	1907	S.	S.	»	Ja	Villk. dom för stöld	»	8 » »	Skv.
13	1908	S.	S.	»	Nej	Bona. Stöld	»	11 » »	Skv.
14	1907	L.	L.	»	»	1. res. stöld, 4 mån. sa	2. res. stöld	9 » »	Skv.
15	1910	S.	S.	»	»	Nej	Stöld	10 » »	H.
16	1909	S.	S.	»	»	Villk. dom	»	8 » »	H.
17	1907	L.	L.	»	»	Snatteri (Bona)	1. res. stöld	7 » »	Skv.
18	1908	S.	S.	»	»	Villk. dom för snatteri	2. » snatteri	2 » fä.	H.
19	1905	S.	S.	»	»	Straffad 2 ggr. för 1. och 2. res. stöld	3. » stöld	1 år 10 mån. sa	Skv.
20	1907	L.	L.	»	»	Nej	Bedrägeri	11 mån. sa	Skv.
21	1908	S.	S.	»	»	Vrångsholmen. Villk. dom för stöld	1. res. stöld	1 år sa	Skv.
22	1910	S.	S.	»	»	Blecktornet. Villk. dom för stöld	Stöld	9 mån. sa	H.
23	1911	S.	S.	»	»	Majornas barnhem. Villk. dom för stöld	»	8 » »	Skv.
24	1908	L.	S.	»	»	Fäng. för rymning	Del i förfalskning	7 » fä.	Skv.
25	1908	S.	S.	»	»	4 mån. sa för stöld	1. res. stöld	10 » sa	Skv.
26	1908	S.	L.	»	»	2 år på Bona	Förfalskning	10 » »	?
27	1909	S.	S.	Ja	»	Stöld (Bona)	1. res. stöld	1 år sa	Skv.
28	1909	S.	S.	Nej	»	Villk. dom för stöld	Stöld	1 » »	H.
29	1907	S.	S.	»	»	Nej. Rymt 3 ggr. fr. regemente	»	1 år 4 mån. sa	H.
30	1906	L.	L.	Ja	Ja	Villk. dom för stöld	1. res. stöld	1 år sa	A.
31	1908	S.	L.	Nej	Nej	Skrubba	»	1 » »	Skv.
32	1908	S.	S.	Ja	Ja	Villk. dom för stöld	1. res. stöld	1 » »	Skv.
33	1909	S.	L.	Nej	Nej	» » » »	»	7 mån. sa	H.
34	1908	S.	S.	Ja	Ja	Nej	»	7 » »	H.
35	1910	S.	L.	Nej	Nej	Villk. dom för stöld	Stöld	11 » »	H.
36	1909	L.	L.	»	»	Nej	1. res. stöld	9 » »	Skv.
37	1909	S.	S.	»	Ja	Villk. dom för snatteri	Rymning och snatteri	6 » fä.	A.

Teckenförklaring till tabellerna:

A. Arbetsgivare. Fä. Fängelse. H. Hemmet eller släktingar. L. Landsbygd. S. Stad eller större samhälle. Sa. Straffarbete. Skv. Skyddsvärn eller liknande institution.

Återfallna.

Återfall i brott eller lösdriveri intill november månad 1935				
1:a gången	2:a gången	3:e gången	4:e gången	5:e gången
2. res. stöld 1927	3. res. stöld 1928	4. res. stöld 1929	5. res. stöld 1931	6. res. stöld 1934 Straff pågår
2. » » 1927	3. » » 1928	4. » » 1929	5. » » 1931	6. res. stöld 1933
3. » » 1927				
2. » » 1930	3. » » 1932	Väld å polis 1933		
2. » » 1931				
3. » » 1932				
2. » » 1928				
1. » » 1929				
1. » » 1928				
Bedrägeri 1929	1. » » 1931			
2. res. stöld 1928	3. » » 1930 (död 1930 å Långholmen)			
2. » » 1930	3. res. stöld 1931	4. res. stöld 1932	5. » » 1934 Straff pågår	
Misshandel 1933	4. » » 1935 Straff pågår			
3. res. stöld 1927	2. res. stöld 1929	3. » » 1930	4. res. stöld 1932	5. res. stöld 1935 Straff pågår
1. » » 1928	3. » » 1931	4. » » 1933		
1. » » 1928	Olovl. befattning med hembränt brännvin 1932			
2. » » 1928	4. res. stöld 1931			
Olovl. brännvins- tillverkning 1930				
Misshandel 1931	Utnyttjat annans otuk- tiga levnadssätt 1932	Misshandel 1934, Straff pågår		
Bedrägeri 1929				
2. res. stöld 1933				
1. » » 1931				
1. » » 1932				
Förfalskning 1931	3. res. stöld 1931	4. res. stöld 1935		
2. res. stöld 1928	Bedrägeri 1935, Straff pågår			
1. » » 1934	3. res. stöld 1931	4. res. stöld 1933		
2. » » 1928				
1. » » 1928				
2. » » 1934				
2. » » 1929	Lösdriveri 1930	3. » » 1931	Väld å polis 1934	4. res. stöld 1935 Straff pågår
2. » » 1931	3. res. stöld 1933			
2. res. stöld 1929	2. » » 1934			
2. » » 1933	Olovligt bruk av annans egendom 1932			
Förfalskning 1931				
1. res. stöld 1929	3. res. stöld 1931	Lösdriveri 1932		
2. » » 1929	2. » » 1931			
1. » » 1929				